

8. Марущак А.І. Інформаційне право: доступ до інформації: Навчальний посібник. – К.: КНТ, 2007. – С. 88.
9. Основи інформаційного права України: Навч. Посіб. / В.С. Цимбалюк, В.Д. Павловський, В.В. Грищенко та ін; За ред. М.Я. Швеця, Р.А. Калюжного та П.В. Мельника. – К.: Знання, 2004. – С.31 – 56.
10. Основи ІТ-права: навч. посіб. / Т.В.Бачинський, Р.І. Радейко, О.І.Харитонова та ін.; за ред. Т.В.Бачинського. – 2-ге вид., допов. і перероб. – Київ: Юрінком Інтер, 2017. – 208 с.

Фольтин Анна Степанівна,

*студентка 1-го курсу магістратури факультету прокуратури та слідства
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Фасій Б.В.

ПРОГАЛИНИ В ЦИВІЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ У ПРИВАТНО-ПРАВОВОМУ ТИПІ РЕГУЛЮВАННЯ

В загальному розумінні тип правового регулювання розглядається як загальна спрямованість впливу на суспільні відносини, яка залежить від того, що лежить в основі регулювання – дозвіл або заборона.

Відомо, що метод цивільно-правового регулювання – це сукупність специфічних засобів впливу на учасників цивільних відносин, які характеризуються юридичною рівністю сторін, а також наданням останнім можливості врегулювання цих відносин на свій розсуд, за винятками, встановленими цивільним законодавством.

Оскільки для методу цивільно-правового регулювання в більшості випадків притаманна відсутність категоричних приписів учасникам цивільних відносин діяти певним чином (виняток становлять цивільні охоронні відносини – зобов’язання відшкодувати шкоду, повернути безпідставно отримане майно і т.д.), то останнім надається можливість обрати тип поведінки і самостійно врегулювати свої відносини. Саме особливість приватного-правового типу регулювання і є причиною виникнення прогалин в цивільному законодавстві.

При розробці кожного закону розробники спираються на знання і досвід, які вони мали під час розробки даного закону. Тому вони не можуть передбачити всі життєві випадки. Життя часто породжує такі проблеми, для вирішення яких законодавцем ще не запропоновано будь-якої конкретної норми, тобто закон має прогалини [1, с. 29].

Стосовно до цивільно-правового регулювання наявність прогалин, тобто відсутність правової норми, що підлягає до безпосереднього застосування до суспільних відносин, що фактично склалися між суб'єктами цивільного права та відповідають ознаками цивільно-правових відносин, на нашу думку, більшою мірою обумовлено еволюційними змінами суспільних відносин, ніж прорахунками законодавця.

Крім того, наявність прогалин в цивільно-правовому регулюванні спочатку зумовлена застосовуванням методом правового регулювання, який допускає істотний розсуд суб'єктів цивільного права в процесі моделювання своїх правових зв'язків. Застосований законодавцем підхід до опосередкування цивільно правових відносин та використанні при цьому правових засобів допускають інтенсивний розвиток цивільно-правових відносин поза прийнятими нормами цивільного права. Єдиною вимогою розвитку економічних правових зв'язків, що підлягають зміні, є відповідність суспільним відносин, що розвиваються між суб'єктами цивільного права, основним засадами галузі приватного права.

У тому випадку, коли взаємодія суб'єктів цивільного права буде відбуватися у відповідності з принципами добросовісності та розумності і, отже, учасники такого соціального зв'язку будуть задоволені діями один одного, а реалізовані ними суб'єктивні права не будуть зачіпати права і законні інтереси третіх осіб, включаючи державу і суспільство, відсутність норм-приписів, направлених на визначення їх взаємних прав і обов'язків, по суті, не відіб'ється на розвитку таких суспільних відносин і процесі застосування норм цивільного права.

Протилежна ситуація виникне в тому випадку, коли між сторонами аналізованого суспільного відношення виникне спір про право цивільне, за вирішенням якого учасники використають юрисдикційну форму захисту, і звернуться до компетентного державного органу – загального або господарського суду в залежності від правового положення сторін цивільно-правових відносин.

У процесі вирішення виниклого спору суду необхідно буде відшукати норми матеріального права, що підлягають до застосування.

Застосування норм цивільного права за аналогією закону відрізняється і в застосуванні в зазначеному вище порядку тим, що аналогія закону застосовується тоді, коли відсутня як норма, що прямо опосередковує суспільні відносини, так і норма, що закріплює можливість (що встановлює обов'язок) застосування до них інших, зазначених спеціально нормою, нормативних приписів.

Є. Харитонов вважає наявність прогалин у цивільному законодавстві нормальним явищем для цієї галузі, визначає їх як неповноту у вираженні цивільного права стосовно фактів суспільного життя, котрі знаходяться у сфері цивільно-правового регулювання [2, с. 77]. Він також звертав увагу на те, що в сучасних умовах, попри зростаючу кількість законодавчих актів, законів і навіть кодексів, усе більш очевидною стає неможливість і недоцільність усеохоплюючого регулювання суспільних відносин, надто у сфері цивільного обігу [28].

Б.В. Фасій зазначав про те, що в класичну спадщину зарубіжної і вітчизняної юридичної думки з проблеми прогалин у праві сформовано два концептуальних підхода: 1) теорія логічної замкненості, «безпрогальність» права (відсутність прогалин в праві), яка заснована на тезі про божественну, а тому і досконалу природу права; 2) теорія «прогальності» права (наявності прогалин у праві) – інтеграційна, що об'єднує філософські та соціологічні погляди, апіорно визнає природність існування прогалин у праві та сконцентрована не стільки на самих прогалинах, скільки на можливостях і конкретні способи їх подолання [5].

С. Погрібний вважає, що прогалини можуть бути лише в законодавстві [3, с. 256].

В. Орзіх зазначає, що нині цивільне законодавство України не може та й не повинне повністю охоплювати все різноманіття наявних у суспільстві цивільних відносин. Кожен день, кожну годину з'являються нові відносини, змінюються суб'єкти й об'єкти, форми, і все це, на перший погляд, вимагає законодавчого регулювання [4, с. 36].

Таким чином, причиною появи прогалин в цивільному законодавстві, як правило, є відставання законодавця від розвитку суспільних відносин, які на той момент, коли виникає спірна ситуація, уже фактично набули характеру правових. Від вирішення питання про наявність прогалин у законодавстві залежить не тільки констатація цього факту, але й можливість подолання цієї проблеми правозастосовними органами. Відсутність норми, яка прямо регламентує спірні правовідносини, свідчить про прогалину в законодавстві. Однак, зважаючи на особливості приватно-правового типу регулювання прогалини в цивільному законодавстві є не винятком і зумовлені розвитком відносин.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Соколова І.О. Особливості приватноправового режиму правового регулювання суспільних відносин // Проблеми законності. – 2016. – Вип. 135. – С. 19-29.
2. Харитонов Є. «Прогалини» у цивільному законодавстві: хиби правотворчості чи прийом законодавчої техніки // Юридичний вісник. – 2013. – № 1. – С. 72-81.
3. Погрібний С. Механізм та принципи регулювання договірних відносин у цивільному праві України : дис. докт. юрид. наук : 12.00.03. / С. Погрібний. – К., 2009. – 374 с.
4. Орзіх В. Прогалини в цивільному праві України та причини їх виникнення // Цивільне право і процес. – 2017. – № 9. – С. 34-37.
5. Фасій Б.В. Прогалини в римському приватному праві // Римське право і сучасність : матер. Міжнар. наук. конф. (Одеса, 29 травня 2015 р.). – Фенікс, 2015. – С. 32-34.

Яковець Жанна Володимирівна,

студентка 2-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції

Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Завальнюк С.В.

ЕЛЕКТРОННИЙ ПРАВОЧИН ЯК ОСНОВА ІСНУВАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ

XXI століття – це час розвитку інформаційно-телекомунікаційних технологій, які проникли майже у всі сфери діяльності суспільства, що тим самим дало поштовх до розвитку електронної комерції, яка на даний момент є невід’ємною складовою життя як фізичних, так і юридичних осіб.

Дуже важливим є вивчення питання врегулювання цивільно-правових відносин у сфері електронної комерції. Перш за все, варто дати визначення поняттю «електронна комерція». У ч. 1 ст. 3 Закону України «Про електронну комерцію» (далі – Закон № 675-VIII) визначено, що електронна комерція – це відносини, спрямовані на отримання прибутку, що виникають під час вчинення правочинів щодо набуття, зміни або припинення цивільних прав та обов’язків, здійснені дистанційно з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем, внаслідок чого в учасників таких відносин виникають права та обов’язки майнового характеру [1, ч. 1 ст. 3].

Таким чином, електронну комерцію можна визначити тільки через систему електронних правочинів, які визначаються, як дія особи, спрямована на